

Biztonsági kérdésekről Stockholmban

Stockholm (MTI)

Az európai bizalom- és biztonságérősítő intézkedések kidolgozására hivatott stockholmi konferencián kedd délután és szerda délelőtt az A munkacsoport ülésezett, amely elsősorban a politikai vonatkozásokat elemzi a biztonsági kérdések kapcsán.

A kedd délutáni ülésen francia és osztrák felszólalás érintette a katonai erőszak kizárásának témáját, majd ciprusi-török vita zajlott a szigetország katonai problémáiról. Az osztrák képviselő foglalkozott a konfliktushelyzetekben nélkülözhetetlen nemzetközi konzultációkkal, majd felhívta a figyelmet arra, hogy az 1975-ös helsinki zárókormány a részes államok köteletségévé tette, hogy az erőszak elvetéséről, és az erőszakkal való fenyegetőzés kizárásáról szóló rendelkezéseket emelik a nemzeti élet hatékony normáivá.

Az A munkacsoport szerda délelőtti ülésén erőteljes NATO-propaganda bontakozott ki, brit, nyugatnémet, dán, kanadai, amerikai részvétellel az információ, konkrétan a katonai erőkre, azok szervezeti felépítésére és elhelyezkedésére vonatkozó tájékoztatás kérdésköréről. A stockholmi konferencia

egyik legvitatottabb témájában a NATO-tagországok azt az álláspontot vallják, hogy az információ önálló katonai bizalomérősítő intézkedés, míg a szocialista országok véleménye szerint az információknak konkrét katonai tevékenységekhez kell kapcsolódniuk. A fő ellentétek az információadás időpontjának és tartalmi konkrétságának kérdéseiben vannak.

Gandhi az Egyesült Államokban

Washington (Reuters)

Radzsiv Gandhi indiai kormányfő háromnapos hivatalos látogatásra kedden Washingtonba érkezett.

Az indiai miniszterelnököt, az Andrews légítámaszponton George Shultz amerikai

külgügyminiszter fogadta. Gandhi szerdán tárgyalta Ronald Reagan elnökkel.

Az indiai kormányfő májusban a Szovjetunióban járt, most pedig több országot — Egyiptom, Algéria, Franciaország, Egyesült Államok — érintő körutat tesz.

Oláh Istvánt fogadta V. Kuznyecov

Moszkva (MTI)

Oláh István vezérezt, honvédelmi minisztert, aki katonai küldöttség élén hivatalos látogatáson tartózkodik a Szovjetunióban, szerdán fogadta Vaszilij Kuznyecov, az SZKP KB PB póttagja, a Legfelsőbb Tanács Elnöksége elnökének első helyettese.

A szívélyes légkörű megbeszélésen részt vett Szergej Szokolov marsall, az SZKP KB PB póttagja, a Szovjetunió honvédelmi minisztere, Viktor Kulikov marsall, a Varsói Szerződés egyesített fegyveres erőinek főparancsnoka, valamint több más magas rangú szovjet katonai vezető. Jelen volt Rajnai Sándor moszkvai magyar nagykövet.

A nap folyamán a magyar katonai küldöttség ellátogatott Kubinkába, ahol megtekintett egy repülőgépes egységet. Ezután az Oláh István vezette küldöttség vidéki körútra indult.

Tanácskozás

Budapest (MTI)

Szerdán befejeződött Budapesten a Varsói Szerződés tagállamai hadseregei szemlélyügyi szervei és katonai tanintézetek vezetőinek tanácskozása. A résztvevők ki-cseréltek a fontosabb parancsnoki és törzsbeosztások betöltésével kapcsolatos szemlélyügyi munkának, a parancsnok-utánpótlás nevelésének, képzésének tapasztalatait, s látogatást tettek a Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskolán. A küldöttségek vezetőit fogadta Oláh István vezérezt, honvédelmi miniszter. A tanácskozás külföldi résztvevői elutaztak hazánkból.

Joachim Stankalle látogatásai

Joachim Stankalle, a Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottsága propagandaosztályának osztályvezetője, aki kedden érkezett háromnapos látogatásra Csongrád megyébe, tegnap reggel az MSZMP Szeged Városi Bizottságának titkárával, Schmidt Józseffel találkozott, majd a Somogyi-könyvtár tekintet meg, Kora délután eszmecserén vett részt az oktatási igazgatóság, amelyen időszerű ideológiai

kérdésekről, és a propaganda munkájáról volt szó.

Joachim Stankallét fogadta Koncz János, a megyei pártbizottság titkára. A vendég ezt követően az Opusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékparkot kereste fel.

A delegátus ma délelőtt a Makói Városi Pártbizottságra látogat, majd a Marosparti város egészségügyi intézményeit keresi fel.

Joachim Stankalle ma délután utazik el megyénkből.

Szaljut-7

Egy hete a világűrben

Moszkva (MTI)

Egy hete tartózkodik a világűrben a két szovjet űrhajós, Vlagyimir Dzsanibekov és Viktor Szavinih. A Szaljut-7 fedélzetén ötödik napja dolgoznak, hogy lakhatóvá tegyék az űrallomást, amelyen minden bizonytalanság hosszabb időt foglalt el.

Szerdán a földi kapcsolattartáshoz elengedhetetlenül szükséges rádióösszeköttetési rendszert ellenőrizték, átvizsgálták az egyes műszereket és berendezéseket.

Hozzáálltak az űrallomás „komfortosításához” is: a fedélzeti energiarendszere rákapcsolták a levegőcsérelő, és a mérgek anyagok elnyelésére szolgáló berendezést,

üzembehelyezték a levegő-analizátort és az ételmelegítőt. Erre csak azután kerülhetett sor, hogy biztosították a fedélzeti energia-ellátó-rendszer működését. A két kozmonauta kedden és szerdán töltötte fel az akkumulátorokat, ellenőrizték a napelemek mozgásához — megfelelő irányba történő beállításukhoz — szükséges berendezések működését. Ezt követte az egész elektromos rendszer kontrollja.

A két űrhajós a földi irányítóközponttal történt kapcsolatfelvétel során közölte, hogy jól érzik magukat, folytatják a programban meghatározott feladatokat teljesítését.

Németh Károly előadása

Budapest (MTI)

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának Politikai Akadémiáján szerdán Németh Károly, az MSZMP főtitkár-helyettese előadást tartott „Az ifjúság helyzete és a párt feladatai” címmel. Az előadason megjelenteket — a politikai, ideológiai, tár-

sadalmi és gazdasági élet képviselőit, a meghívott fiatalokat — Berecz János, az MSZMP Központi Bizottságának titkára köszöntötte. Az előadást a Népszabadság hét végi száma részletesen ismerteti, a Kossuth Könyvtár kiadó pedig teljes terjedelemben megjelenteti majd.

Közös Piac

Több tag — több vita

Kommentár

Az ünnepségek lezajlottak, az okmányokra rákerültek az aláírások, a résztvevő magas rangú politikusok, kormányfők és külügyminiszterek elutaztak, ám a „történelmi jelentőségűnek” nevezett esemény értékelése körüli viták korántsem értek véget. Lisszabonban tegnap déln, Madridban pedig tegnap este láták el a kézfűgyűkkel a megjelent államférfiak azokat az okmányokat, amelyek — maratoni, nyolc évig húzódozó diplomáciai kötelhúzás után — lezárták Portugália, illetve Spanyolország közöspiaci csatlakozásának ügyét.

Néhány sajtóorgánium egyenesen „korszakos győzelemként” értékeli a két ibériai ország bebocsátását. Más megfigyelők azonban rámutatnak: a mindkét fél számára kedvező politikai és gazdasági előnyök mellett nem kevés a kérdőjel, a már most előre látható bizonytalanság, amelyet a csatlakozási ceremóniák fénye sem halványíthat el. Brüsszsel szemponjtól ilyen gond, hogy a közösség előreláthatólag az eddigienél is nehezebben, nemegyszer elmérgesedő veszekedésekkel tarkítva jut csak megegyezésre a hagyományos ellenléteket szülő kérdések-

ben, mindenekelőtt az agrárpolitika vagy az iparág-életpolitikák ügyében. A másik, sőtét kilátásokat előrevetítő tényező az, hogy a két — nyugat-európai összehasonlításban — viszonylag fejletlen állam csatlakozásával jöcskán megugrik a heves társadalmi feszültségeket okozó munkanélküliség. Nem véletlen, hogy a társulási feltételek még hosszú évekre korlátozzák a spanyol és portugál munkaerő áramlását.

Ellentmondásos a csatlakozás mérlege a két friss tagállam szempontjából is. Számos szakértő attól tart, hogy a gyengébb portugál ipar például teljesen összeroppan a nyugat-európai monopóliumok konkurrenciája miatt, s jó néhány spanyol iparág is megszenvedheti a megnehezített versenyfeltételeket. Madridban, ennek ellenére elsősorban az EGK-felvétel pozitív oldalára helyezik a hangsúlyt, kiemelve, hogy ezzel Hispániában végleg megszilárdult, visszafordíthatatlanná vált a parlamentari demokrácia. Más kérdés, hogy a belépést a jelek szerint a González-kabinet arra is fel akarja használni, hogy befolyásolja a jövő februárban esedékes NATO-tagságról meghirde-

tett népszavazás kimenetelét.

Maga a csatlakozás egyébként csak január elsejétől lép hatályba, miután a többi tagállam törvényhozása előbb ratifikálja a kibővítést. Madrid és Lisszabon képviselői azonban már jelen lesznek a hónap végén Milánóban rendezendő soron következő közöspiaci csúcserkeztelen is, ahol az előrejelzések szerint épp az egyik legérzékenyebb téma, a közösség intézményrendszerének megreformálása áll majd a középpontban. A résztvevők száma tehát megnő, ám alig valószínű, hogy a kibővülés a simább döntéshozatalt, az egyszerűbb ügyintézt segítené elő. Várhatóan inkább azoknak a megfigyelőknek lesz igazuk, akik figyelmeztettek: több tag jelen esetben több vitát is jelent majd.

Szegő Gábor

Libanoni géprablás

Fölrobbantották a repülőgépet

Bejrút (MTI)

Robbanás történt szerdán a bejrúti repülőtérén az elrabolt ALIA-gépen. Miután a géprablók délután kettő körül szabadon engedték túszait, rövid sajtóértekezletet tartottak, majd felrobbantották a Boeing-727-es gép orr részét. Mint Eszes Tibor, az MTI tudósítója jelenti, a bejrúti repülőtér illetékesei közölték: a géprablók vezetője és a jordániai biztonsági szolgálat 8 embere életét veszítette a repülőgép fedélzetén bekövetkezett robbanás nyomán. Az utasok és a személyzet, összesen 57 ember épségben, még a detonáció előtt elhagyta a repülőgépet.

Az újságírók, akiket néhány perccel e tragikus fejlemény előtt szállítottak az

ALIA légitársaság gépéhez, nem látták, hogy a jordániai biztonsági emberek lejöttek volna a fedélzetről. A géprablók egyike azt közölte, hogy egy rövid ideig ő még fennmaradnak. Ezt követően felolvasott egy rövid közleményt, melyben elítélte a Libanon elleni izraeli agressziót, majd a megsejtes idején az arab országok többsége által tanúsított közönyt és hallgatást. Majd hozzátette: tiltakozásuk jeléül felrobbantják a repülőgépet.

Pillanatokra rá bekövetkezett a detonáció, ami után még lövéseket lehetett hallani, s a közeli homokdűnék közül valaki egy kézikérítőt lőtt a repülőgépre. Az életben maradt géprablókról egyelőre nincs további hír.

Péter László
A mi Herman Ottónk
Születésének 150. évfordulójára

1. A polihisztor

Csodálatos termékenységgel lángelem volt, a múlt század legnagyobb polihisztorainak egyike. Ma, a végtelenségig szakosodott tudományágak korában, már elképzelhetetlen, hogyan alkothatott ez a pátriárkaktort megért, lakatosinasból lett tudós nem akármilyen, hanem *alapszöveget*, olyan, egymástól távol eső tudományterületeken, mint a pókászat, madártan, halászat, pásztorélet, Életrajzírója, tanítványa, Lambrecht Kálmán, a magyar életrajzi irodalom egyik legkitűnőbb művében, 1920-ban, összeállította Herman Ottó műveinek jegyzékét: e bibliográfia 1140 tétele közül 16 könyv és cikk foglalkozik a pókok világával, 42 a rovarokkal, 184 a madarakkal, 26 egyéb állatokkal, 8 növényekkel, 18 gazdasági és ipari kérdésekkel; 47 útirajzokat, 29 természetleírásokat tartalmaz, 34 az állatvilágról emel szót. Ugyanakkor 102 könyve, tanulmánya, cikke a néprajz, az ősfoglalkozások köréből a vadászat, halászat, pásztorélet addig nem vagy alig ismert titkait tárja föl, külön figyelemmel mindenütt a szókincsre, tehát egyszerűsége — a tárgy és a szó egyszerűségének később kimondott elve jegyében — nyelvbűvárnak is bizonyult.

A tudós és tudománynevelő mellett nem feledkezhetünk meg a publicista, a zsumnaliszta, sőt humorista Herman Ottóról sem! Sovány múzeumi fizetését már pályájának elején, Kolozsvártól, újságírással egészítette ki: színházkritikától vezércik-

kig, mindent írt. Nemcsak a pénzért, hanem meggyőződését, politikai nézeteit szívvel-lelékkel hirdette, terjesztve. Később is, egész életén át cikkezett napilapokban, folyóiratokban, a tudomány dolgairól éppúgy, mint a közélet időszerű kérdéseiről. Könyveit, cikkeit maga látta el rajzaival, illusztrációival. A kor szatirikus lapjainak, a Bolond Istóknak és a Borsszem Jankónak hasábjain számos anekdotája, karikatúrája látott napvilágot, mutatva, hogy ez a különös, a szó mindkét értelmében *bogaras*, nagy szakállú, nagy erőnyű tudós benne élt napjainak forgatagában, s a tudomány meg a politika komoly dolgai mellett volt érzéke a tréfához, humorhoz is. Bibliográfiája 78 vegyes tárgyú cikkét, levelét, 30 humoros, 387 politikai írását, képviselőházi beszédét, 60 művelődéspolitikai cikkét és 78, kortársáról írott életrajzát, nekrológiát, portréját gyűjtötte egybe.

E roppant munkásság mellett Herman Ottó részt vett korának politikai küzdelmeiben is. Életrajzírója egy mondattal átsiklik életének ama korszaka fölött, amely a fiatal Herman Ottó forradalmi múltját legjobban mutatja. Ötéves katonaszkodás után, 1861-ben részt vett az olasz fölkelésben, 1862-ben pedig a lengyel szabadságharc katonája volt. Halálát őrizte azt a *carbonarikalapot*, amelyet Itáliából hozott magával, s amelyet a lengyel harcokban lőttek át, lyukasztottak ki... Herman Ottó, aki alig 14 éves korában, 1849-ben honvédnek akart állni, s aki Világos után a náluk beszállított osztrák trén kerekéit fűrésszel próbálta megromálni, később is hű maradt forradalmi hitéhez. Mint kolozsvári újságíró, több cikkben írt rokonszenvvel az 1871-i párizsi kommunéről. „Bélyegezzék bár eszteleneknek, mondják bár utópizmusnak, de már ez egyszer nem csatlakozunk a kárhözátók csoportjához” — írta 1871. március 28-án a kolozsvári Magyar Polgár hasábjain. S így folytatta: „A montmartre-i lázadók” nézetünk szerint a köztársaság fenma-

radhatásának garanciáját keresik. Hogy a köztársaság biztosítását keressük — ezért szabadulv ember kárhözátatni nem fogja.” A fölkelést nem dicsőítette öncélúan: kényszerűt útnak ítélte: „Keressük fegyveres erővel, s ez baj. Ezen az úton felszabadítják azokat a szenvedélyeket, amelyek az anarchiához vezetnek, s meglehet, a monarchia, a despotizmus számára megnyitják az utat — ez még nagyobb baj!” Erőszak erőszakot szül — látta világosan, s azt is, hogy a visszaütő erőszak rosszabb viszonyokat teremthet, mint amelyet ellen a munkások fölkeltek. (1919-ben nálunk is ez a törvényszerűség érvényesült, amikor a két forradalom visszahatásaként az ellenforradalmi fehérterror került hatalomra.) Ennek ellenére Herman Ottó kimondta: „Csapjon át a montmartre-i felkelés anarchiába, ami, fájdalom, nem lehetetlen; készítsé bár azt a zavarosot, amelyben a háttérben leselekedő monarchisták halászni készülnek; a köztársaság biztosításának eszméje ezért fenn s a felkelés alapjában igaz és jogos marad.”

Herman Ottó később is számos jelét adta a munkásosztály törekvései iránti rokonszenvének. Bizonyos főntartásai ellenére, megértően ítélte meg a szocialista mozgalmakat és az Internacionálét is. A titkos szervezkedést és az erőszakot nem a mozgalomból magából, hanem a hatalom kényszeréből magyarázta: „De nem a mozgalom szelleme az, amely a konspiráció útjára tereli az elemeket: az ellenőrző hatalom erőszaka az, amely az elemeket odakényszeríti, azáltal, hogy a felvilágosodás helyett az erőszakot alkalmazza...”

A szociáldemokrata párttal szemben két kifogása volt: egyik a nemzeti kérdés, másik a paraszti érdek iránti közömbösség. A nemzetköziségnek a kozmopolitizmusmal való egybeesése Hermannak, Kossuth tántoríthatatlan hívének, elfogadhatatlan volt.

(Következik: Forradalom és szocializmus)